

Mål C-349/24 [Nuratau]ⁱ**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

13 maj 2024

Hänskjutande domstol:

Krajský soud v Brně (Republiken Tjeckien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

9 maj 2024

Klagande:

A.B.

Motpart:

Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky

Saken i målet vid den nationella domstolen

Målet vid den nationella domstolen gäller ett överklagande framställt av A.B., medborgare i Uzbekistan, i vilket denne yrkar ogiltigförklaring av det beslut som meddelades av Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky (Inrikesministeriet, avdelningen för asyl- och migrationspolitik, Republiken Tjeckien) (nedan kallad motparten) den 9 november 2023 om avslag på A.B:s ansökan om internationellt skydd.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Den hänskjutande domstolen efterfrågar EU-domstolens tolkning av artikel 3 i direktiv 2011/95/EU¹.

ⁱ Förevarande mål har getts ett fiktivt namn. Detta namn är inte någon av rättegångsdeltagarnas verkliga namn.

Fråga som har hänskjutits för förhandsavgörande

”Ska artikel 3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (omarbetning) tolkas så, att en medlemsstats lagstiftning enligt vilken en person (som ansöker om internationellt skydd) kan beviljas subsidiärt skydd även när det föreligger en sådan faktisk risk för allvarlig skada som inte avses i artikel 15 i direktivet—vilken består i att den som ansöker om internationellt skydd åläggs en skyldighet att lämna medlemsstaten i strid med den berörda medlemsstatens internationella förpliktelser, under förutsättningen att oförenligheten med medlemsstatens internationella förpliktelser samtidigt hänför sig till situationen i sökandens ursprungsland—kan anses utgöra en förmånligare bestämmelse för att avgöra vem som ska anses vara subsidiärt skyddsbehövande, i den mening som avses i nämnda artikel 3?”

Anförda unionsrättsliga och internationella bestämmelser

Artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

Skälen 2, 10, 12, 13, 14, 15 och 34 samt artiklarna 2 f, 3, 15 och 18 i direktiv 2011/95.

Artikel 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (nedan kallad Europakonventionen).

Anförda nationella bestämmelser

Enligt 91 § 1 b i zákon č. 325/1999 Sb. o azylu (lag nr 325/1999 om asyl) (nedan kallad asyllagen), i dess lydelse från och med den 1 januari 2000 till och med den 31 augusti 2006, ska skyldigheten att upphäva ett uppehållstillstånd inte tillämpas om detta skulle strida mot Republiken Tjeckiens internationella förpliktelser.

Enligt 14a § 1 i asyllagen, i den lydelse som gällde mellan den 1 september 2006 och den 30 juni 2023 föreskrivs att en utlänning som inte uppfyller kraven för asyl ska beviljas subsidiärt skydd om det i ett internationellt skyddförfarande har

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 337, 2011, s. 9) (nedan kallat direktiv 2011/95).

fastställts att det i hans eller hennes fall finns en välgrundad fruktan för att han eller hon skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada om denne återsändes till det land där han eller hon är medborgare och att vederbörande på grund av denna risk är oförmögen eller ovillig att begagna sig av det lands skydd där han eller hon är medborgare. Enligt 14a § 2 i asyllagen i samma lydelse ska följande anses utgöra allvarlig skada: a) utdömande eller verkställighet av dödsstraff, b) tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av en person som ansöker om internationellt skydd, c) ett allvarligt hot mot en civilpersons liv eller fysiska integritet till följd av urskillningslöst våld i samband med en internationell eller intern väpnad konflikt, eller d) förhållanden där det skulle strida mot Republiken Tjeckiens internationella förpliktelser att ålägga en utlänning att lämna landet.

I motiveringen till det lagförslag genom vilket § 14a infördes i asyllagen anges följande: Denna bestämmelse ersätter införandet av hinder för att en utlänning ska kunna åläggas en skyldighet att lämna landet, så som de definierades i 91 § i asyllagen. Genom att utvidga definitionen av allvarlig skada, utöver vad som föreskrivs i direktiv 2004/83², lades det således till att sådan skada även anses föreligga i en situation där det inte är möjligt att ålägga en utlänning att lämna landet med hänsyn till de skyldigheter som följer av internationella avtal som Republiken Tjeckien är bunden av (till exempel med avseende på respekten för privatlivet och familjelivet enligt artikel 8 i Europakonventionen).

Från och med den 1 juli 2023 har 14a § 2 d upphävts.

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 I april 2019 lämnade A.B. in en ansökan om internationellt skydd av vilken följande framgår: A.B. anlände till Republiken Tjeckien i juli 2006 och vistades där med stöd av ett uppehållstillstånd i syfte att bedriva affärsverksamhet. I augusti 2018 ansökte A.B. om förlängning av sitt uppehållstillstånd, vilket inte beviljades. Under 2011 eller 2012 ska A.B. ha blivit bestulen på sina resehandlingar och handlingar om permanent uppehållstillstånd. A.B. var senast i Uzbekistan på semester år 2008. Hans bror är bosatt där, men han har ingen kontakt med honom. A.B:s son dödades av polisen i Uzbekistan och i december 2018 dog hans fru i Republiken Tjeckien. A.B. gav också in ett läkarintyg där det uppgavs att han lider av psykiska problem. När det gäller hans rädsla för att återvända uppgav A.B. att han fruktar att bli stoppad av polisen på flygplatsen eftersom han inte är registrerad hos ambassaden och att han då riskerar böter eller fängelse.

² Rådets tidigare gällande direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 304, 2004, s. 12).

- 2 Motparten nekade genom ett beslut som meddelades i februari 2020 A.B. internationellt skydd (nedan kallat motpartens första beslut). Krajský soud v Praze (regiondomstolen i Prag, Republiken Tjeckien) upphävde detta beslut genom dom av den 17 juni 2021 med motiveringen att motparten inte hade prövat 14a § 2 d i asyllagen. Den nationella domstolen anmärkte särskilt på att motparten inte hade beaktat de faktiska omständigheterna rörande A.B:s familje- och privatliv och följaktligen A.B:s anknytning till Republiken Tjeckien, hans hälsotillstånd och mordet på hans son.
- 3 Genom beslut av den 20 oktober 2022 nekade motparten på nytt A.B. internationellt skydd (nedan kallat motpartens andra beslut). Motparten anförde särskilt att det i A.B:s fall inte föreligger några förutsättningar för att bevilja honom subsidiärt skydd enligt 14a § 2 d i asyllagen, eftersom det inte framgår av de faktiska omständigheterna att han inte har skapat några starka sociala eller privata band i Republiken Tjeckien.
- 4 Motpartens andra beslut upphävdes genom en dom meddelad av Krajský soud v Brně (regiondomstolen i Brno, Republiken Tjeckien) den 17 maj 2023, eftersom det fortfarande inte hade prövat 14a § 2 d i asyllagen. Domstolen erinrade motparten om att den i huvudsak hade beaktat de omständigheter som talade mot A.B. (nämligen att han saknade bostad, att han inte hade legaliserat sin illegala vistelse och att han hade tillbringat större delen av sitt liv i Uzbekistan), trots att A.B. hade åberopat ett antal faktiska omständigheter för vilka han ansåg att åläggandet av en skyldighet att lämna landet skulle utgöra ett oproportionerligt ingrepp i hans privatliv. I detta hänseende hänvisade A.B. särskilt till sin långvariga vistelse i Republiken Tjeckien, sin ålder och sina hälsoproblem, avsaknaden av såväl sociala band som familjeband i Uzbekistan samt sina kunskaper i det tjeckiska språket. Krajský soud v Brně (regiondomstolen i Brno, Republiken Tjeckien) anförde vidare att motparten borde ha bedömt hela den period som A.B. vistats i Republiken Tjeckien och inte enbart den period som omedelbart föregick beslutet. Dessförinnan hade A.B. nämligen både haft en bostad och en anställning och under större delen av den tid som han vistats i Republiken Tjeckien hade han haft ett giltigt uppehållstillstånd. Krajský soud v Brně (regiondomstolen i Brno, Republiken Tjeckien) tillade att motparten – för att kunna göra en korrekt bedömning av styrkan i A.B:s sociala band med Republiken Tjeckien – borde ha inhämtat betydligt mer information från honom rörande hans privatliv och bekantat sig med hans invandringshistoria.
- 5 Genom beslut av den 9 november 2023, vilket är föremål för förevarande överklagande vid den hänskjutande domstolen, avslog motparten återigen A.B:s ansökan om internationellt skydd (nedan kallat motpartens tredje beslut). Motparten bedömde nämligen att A.B. inte har några starka sociala eller privata band i Republiken Tjeckien, särskilt mot bakgrund av ett samtal under vilket han i detalj beskrev sitt privatliv. Denna bedömning bekräftas också av A.B:s redogörelse beträffande hans hustrus kvarlevor, vars existens den regionala domstolen i tidigare förfaranden har betraktat såsom en möjlig privat anknytning till Republiken Tjeckien. A.B. vet inte var urnan med hans hustrus kvarlevor finns

och har inte heller hämtat ut urnan trots att han erhållit relevanta handlingar under år 2019. Motparten har slutligen anfört att inte heller A.B:s hälsotillstånd utgör skäl för att bevilja honom subsidiärt skydd enligt 14 a § 2 d i asyllagen.

- 6 A.B. har i sin överklagan av motpartens tredje beslut gjort gällande att motparten inte gjort en samlad bedömning av dels hans privat- och familjeliv, dels de faktiska omständigheterna till stöd för att bevilja honom internationellt skydd – i synnerhet med hänsyn till ingreppet i hans privatliv. Motparten grundade sin bedömning på tiden före beslutet och tog inte hänsyn till A.B:s tidigare långvariga vistelse i Republiken Tjeckien, under vilken han hade en anställning och bostad samt med framgång hade integrerats i det tjeckiska samhället. Motparten har inte heller tagit särskild hänsyn till att A.B. är sjuk och redan har uppnått pensionsåldern.

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande

- 7 Den hänskjutande domstolen har begärt att få klarhet i huruvida unionsrätten utgör hinder för att en medlemsstat i sin nationella lagstiftning föreskriver att subsidiärt skydd ska beviljas på ett sådant sätt att det, utöver de typer av allvarlig skada som anges i artikel 15 a–c i direktiv 2011/95, finns en annan typ av allvarlig skada som består i att det är oförenligt med den berörda medlemsstatens internationella förpliktelser att ålägga en person (som ansöker om internationellt skydd) en skyldighet att lämna landet, under förutsättning att denna oförenlighet hänför sig till situationen i det land där personen i fråga har sitt ursprung. Den hänskjutande domstolen ställer sig särskilt frågan huruvida en sådan lagstiftning kan kvalificeras som en förmånligare bestämmelse i den mening som avses i artikel 3 i direktiv 2011/95.
- 8 Den hänskjutande domstolen hänvisar för det första till EU-domstolens praxis avseende tolkningen av artikel 3 i direktiv 2011/95.
- 9 Den hänskjutande domstolen erinrar om att tillämpningsområdet för direktiv 2011/95 inte omfattar en person som tillåts uppehålla sig på medlemsstaternas territorium – inte på grund av ett behov av internationellt skydd utan efter en skönsmässig bedömning av ömmande eller humanitära skäl³. Den hänskjutande domstolen hänvisar vidare till EU-domstolens dom i målet B. och D., av vilken det framgår att en nationell lagstiftning enligt vilken en person (som inte kan erkännas som flykting på grundval av skälen för undantag i direktiv 2004/83) ska beviljas asyl är oförenlig med detta direktiv. Medlemsstaterna får emellertid bevilja en sådan person asyl med stöd av sin nationella lagstiftning om denna typ av skydd inte riskerar att förväxlas med flyktingstatus i den mening som avses i direktiv 2004/83.

³ Se skäl 15 i direktiv 2011/95 och EU-domstolens dom av den 9 november 2010, B. och D., C-57/09 och C-101/09, ECLI:EU:C:2010:661 (nedan kallad domen i målet B. och D.) och dom av den 18 december 2014, M'Bodj, C-542/13, ECLI:EU:C:2014:2452 (nedan kallad domen i målet M'Bodj), vilka avser direktiv 2004/83.

- 10 I domen i målet M’Bodj konstaterade domstolen att det skulle strida mot systematiken i och syftet med direktiv 2004/83 att låta tredjelandsmedborgare åtnjuta den status som föreskrivs i direktivet när de befinner sig i en situation helt utan samband med den logiska grunden för internationellt skydd. En nationell lagstiftning enligt vilken en allvarligt sjuk person, som inte skulle ha fått adekvat medicinsk vård i sitt ursprungsland, beviljas rätt att stanna kvar i en medlemsstat (inom ramen för subsidiärt skydd), kan därför inte anses utgöra förmånligare bestämmelser i den mening som avses i artikel 3 i direktivet⁴.
- 11 I sin dom av den 4 oktober 2018, Ahmedbekova, C-652/16, ECLI:EU:C:2018:801 (nedan kallad domen i målet Ahmedbekova), konstaterade EU-domstolen, med stöd av artikel 23 i direktiv 2011/95, att enligt artikel 3 i samma direktiv får en medlemsstat, när internationellt skydd beviljas en familjemedlem i enlighet med den ordning som inrättats genom direktivet, besluta att utvidga detta skydd till att omfatta andra familjemedlemmar – under förutsättning att ingen av skälen för undantag är tillämpliga på dem och att deras situation, med hänsyn till behovet av familjens sammanhållning, omfattas av den logiska grunden för internationellt skydd⁵.
- 12 Den hänskjutande domstolen påpekar vidare att de principer som följer av ovannämnda praxis har sammanfattats i en rättsutredning som har utarbetats under ledning av den europeiska avdelningen vid International Association of Refugee Judges (internationella föreningen för domare i flyktningsfrågor) (IARMJ) och offentliggjorts av Europeiska unionens asylbyrå (EUAA) gällande rätten till internationellt skydd, vilken i huvudsak drar samma slutsatser.
- 13 Rätten till asyl kan enligt nationell lagstiftning beviljas personer som inte omfattas av direktiv 2011/95, men man bör göra åtskillnad mellan nationellt skydd och internationellt skydd enligt det direktivet. För internationellt skydd krävs att det kan fastställas varifrån förföljelsen eller den allvarliga skadan härrör. Det är också troligt att en person som i sitt ursprungsland har upplevt en traumatisk händelse som inte har något samband med en verklig fruktan för förföljelse eller en verklig risk för allvarlig skada inte kommer att omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2011/95. I ett sådant fall aktualiseras skydd efter en skönsmässig bedömning av ömmande eller humanitära skäl. Däremot omfattas flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande – som beviljas familjemedlemmar till en person som har beviljats sådan status med stöd av direktivet – av tillämpningsområdet för artikel 3 i direktiv 2011/95. EU-domstolen har emellertid ännu inte slutgiltigt avgjort när förmånligare bestämmelser omfattas av tillämpningsområdet för direktivet, särskilt vad gäller förmånligare bestämmelser om vem som ska anses vara flykting eller subsidiärt skyddsbehövande.

⁴ EU-domstolen drog samma slutsats i sin dom av den 18 december 2014, Abdida, C-562/13, ECLI:EU:C:2014:2453 (nedan kallad domen i målet Abdida).

⁵ EU-domstolen bekräftar denna uppfattning i sin dom av den 9 november 2021, Bundesrepublik Deutschland (Sammanhållning av familjer), C-91/20, ECLI:EU:C:2021:898 (nedan kallad domen i målet Bundesrepublik Deutschland).

- 14 Den hänskjutande domstolen hänvisade slutligen till generaladvokaten J. Richard de la Tours förslag till avgörande av den 12 maj 2021 i målet Bundesrepublik Deutschland (Sammanhållning av familjer) (C-91/20), i vilket det anges att en medlemsstat inte kan använda sitt ”utrymme för skönmässig bedömning för att definiera dessa gemensamma begrepp och kriterier på ett annat sätt och för att anta bestämmelser enligt vilka flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande kan beviljas av andra skäl än dem som uttryckligen anges i direktiv 2011/95 ...”.
- 15 I förevarande mål är den hänskjutande domstolen tveksam till ovannämnda 14a § 2 d i asyllagen, vilken anger en annan typ av allvarlig skada (utöver de typer av allvarlig skada som anges i artikel 15 a–c i direktiv 2011/95), nämligen att en utlänning åläggs en skyldighet att lämna landet i strid med Republiken Tjeckiens internationella förpliktelser.
- 16 Innebörden av och syftet med denna nationella bestämmelse⁶ var att ersätta det särskilda hinder (för att ålägga en skyldighet att lämna landet) vilket återfanns i den tidigare nämnda § 91.1 b i asyllagen och att förhindra ett åsidosättande av artikel 8 i Europakonventionen i fråga om utlänningar som inte beviljats asyl i någon form. Den tjeckiska lagstiftaren har alltså valt att fullgöra sina positiva skyldigheter enligt nämnda artikel i Europakonventionen genom att införa 14a § 2 i den tjeckiska rättsordningen.
- 17 Enligt tidigare nationell praxis tolkades 14a § 2 d på ett fastställt sätt – skälet för att bevilja subsidiärt skydd kunde nämligen utgöras redan av den omständigheten att det var oförenligt med Republiken Tjeckiens internationella förpliktelser att ålägga den som sökte internationellt skydd en skyldighet att lämna landet. Det kunde ha varit ett fall där personen i fråga hade etablerat sådana familje- eller personliga band på Republiken Tjeckiens territorium att själva skyldigheten att lämna landet innebar ett oproportionerligt ingrepp i dennes familje- eller privatliv.
- 18 Efter det att domen i målet M’Bodj meddelats drog de nationella domstolarna slutsatsen att 14a § 2 d i asyllagen hade införts i den tjeckiska rättsordningen i strid med unionsrätten. Detta var emellertid fråga om en oförenlighet som uteslutande gynnade den person som sökte internationellt skydd. Direktiv 2011/95 kunde inte ha någon direkt effekt till nackdel för den enskilde och därför kunde varken de administrativa myndigheterna eller förvaltningsdomstolarna ta hänsyn till nämnda oförenlighet.
- 19 Den 15 februari 2024 fattade emellertid Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu (Högsta förvaltningsdomstolen i utökad sammansättning, Republiken Tjeckien) (nedan kallad den stora avdelningen) ett beslut genom vilket den ändrade den tidigare tolkningen av 14a § 2 d och tolkade den så att direktiv 2011/95 indirekt hade en negativ inverkan på personer som ansöker om

⁶ Se hänvisningen till motiveringen till det lagförslag genom vilket 14a § infördes i asyllagen i denna sammanfattning, vilken återfinns i avsnittet ”Åberopade nationella bestämmelser”.

internationellt skydd. Den stora avdelningen slog fast att denna form av subsidiärt skydd kan beviljas en utlänning som, i en situation som strider mot Republiken Tjeckiens internationella förpliktelser, riskerar att utsättas för allvarlig skada i sitt ursprungsland snarare än i den mottagande medlemsstaten.

- 20 Den stora avdelningen utgick från⁷ att en nationell bestämmelse som införts särskilt i syfte att införliva ett direktiv ska tolkas mot bakgrund av ordalydelsen i och syftet med direktivet i fråga och att medlemsstaten har rätt att även tillämpa denna tolkning på enskilda⁸. Mot bakgrund av EU-domstolens praxis⁹ drog den stora avdelningen slutsatsen att artikel 3 i direktiv 2011/95 utgör hinder för att en medlemsstat inför eller behåller bestämmelser om att bevilja subsidiärt skydd till utlänningar när de befinner sig i en situation helt utan samband med den logiska grunden för internationellt skydd¹⁰. Den tidigare tolkningen av 14a § 2 d i asyllagen – enligt vilken subsidiärt skydd kan beviljas om det strider mot Republiken Tjeckiens internationella förpliktelser att den som ansöker om internationellt skydd åläggs en skyldighet att lämna landet – omfattas inte av denna logiska grund, eftersom den inte tar hänsyn till att det subsidiära skyddet till sin natur är avsett att skydda vederbörande från allvarlig skada i ursprungslandet. Enligt den stora avdelningens uppfattning står en sådan tolkning därför uppenbart i strid med artikel 3 i direktiv 2011/95 och med EU-domstolens praxis.
- 21 Enligt den stora avdelningen är det däremot förenligt med unionsrätten om det subsidiära skyddet endast avser skada som den som ansöker om internationellt skydd utsätts för i ursprungslandet med anledning av att denne åläggs en skyldighet att lämna värdlandet, med andra ord om oförenligheten med Republiken Tjeckiens internationella förpliktelser hänför sig till ursprungslandet och inte till värdmedlemsstaten. En sådan situation skulle exempelvis kunna föreligga om en utlänning i sitt ursprungsland utsätts för barnarbete, tvångsäktenskap, döms för en handling som inte var ett brott vid den tidpunkt då den begicks eller vägran att ge medicinsk behandling trots att det finns risk för allvarlig skada på dennes hälsa. I sådana fall skulle en person som ansöker om internationellt skydd inte kunna erhålla subsidiärt skydd enligt 14a § 2 led a–c i asyllagen (vilken motsvarar artikel 15 led a–c i direktiv 2011/95).

⁷ I detta sammanhang stödde sig den utökade avdelningen på EU-domstolens dom av den 10 april 1984, *Von Colson*, C-14/83, ECLI:EU:C:1984:153, punkt 26, dom av den 13 november 1990, *Marleasing*, C-106/89, ECLI:EU:C:1990:395, punkt 8, dom av den 14 juli 1994, *Faccini Dori*, C-91/92, ECLI:EU:C:1994:292, punkt 26 och dom av den 5 oktober 2004, *Pfeiffer m.fl.*, C-397/01, ECLI:EU:C:2004:584, punkterna 113-116.

⁸ Se EU-domstolens dom av den 8 oktober 1987 i mål 80/86, *Kolpinghuis Nijmegen*, ECLI:EU:C:1987:431, punkterna 12–14 och dom av den 5 juli 2007 i mål C-321/05, *Kofoed*, ECLI:EU:C:2007:408, punkt 45.

⁹ Det vill säga domarna i målen *M'Bodj*, *Bundesrepublik Deutschland* och *Ahmedbekova*.

¹⁰ Den stora avdelningen betraktade frågan såsom *acte éclairé* och hänskjöt därför inte någon begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen.

- 22 Slutligen betonade den stora avdelningen att det vore önskvärt att den tjeckiska lagstiftaren tog större hänsyn även till fall som inte omfattas av asyl eller subsidiärt skydd. Den kan emellertid inte göra detta genom att utvidga det subsidiära skyddet på ett sätt som strider mot dess logiska grund. Detta skydd härrör nämligen från unionsrätten, som i hög grad begränsar den nationella lagstiftarens möjligheter att införliva något sådant skydd. Det finns också ett skydd mot att ålägga en person en skyldighet att lämna landet, vilket framkommer under själva förfarandet vid åläggande av en skyldighet att lämna landet, liksom under utvisningsförfarandet.
- 23 Den hänskjutande domstolen hyser emellertid tvivel om huruvida den utökade avdelningens tolkning av 14a § 2 d i asyllagen är förenlig med unionsrätten.
- 24 Mot bakgrund av det ovan anförda konstaterar den hänskjutande domstolen för det första att den utökade avdelningen har hänvisat till domen i målet Bundesrepublik Deutschland och domen i målet Ahmedbekova i syfte att belysa den omständigheten att det inte strider mot det internationella skyddets logiska grund att i nationell rätt automatiskt bevilja flyktingstatus till familjemedlemmar till den person som beviljats denna status. Även om EU-domstolen i dessa två domar visserligen medgav att internationellt skydd kan beviljas på grundval av artikel 3 i direktiv 2011/95 av familjeskäl, så gjorde den detta, enligt den hänskjutande domstolen, eftersom skyldigheten (att bevilja en i allt väsentligt liknande status till familjemedlemmar till den person som beviljats internationellt skydd) åligger medlemsstaterna genom artikel 23 i direktivet. När det gäller de extraterritoriella verkningarna av artikel 8 i Europakonventionen¹¹ – vilka enligt den stora avdelningen är de enda möjliga verkningarna vid tolkning och tillämpning av 14a § 2 d – föreskrivs emellertid ingenting sådant i direktivet 2011/95.
- 25 I detta sammanhang drog den hänskjutande domstolen slutsatsen (utifrån domarna i målen M'Bodj och Abdid) att EU-domstolen uteslutit en situation där en person som ansöker om internationellt skydd lider skada¹² i sitt ursprungsland från den logiska grunden för internationellt skydd. Enligt den hänskjutande domstolens mening följer det inte av dessa domar (och inte heller av domarna Bundesrepublik Deutschland och Ahmedbekova) att det är förenligt med direktiv 2011/95 att begränsa tillämpningsområdet för 14a § 2 d i asyllagen till att endast omfatta extraterritoriella överträdelser av artikel 8 i Europakonventionen (eller eventuellt andra bestämmelser i Europakonventionen). Den hänskjutande domstolen vill därför få klarhet i huruvida en nationell bestämmelse som tolkats på detta sätt, mot bakgrund av domarna i målen M'Bodj och Abdida, kan anses utgöra en nationell bestämmelse som säkerställer skyddet för rättigheter enligt Europakonventionen och som inte omfattas av tillämpningsområdet för detta direktiv.

¹¹ Eller någon annan bestämmelse i Europakonventionen utom artiklarna 2 och 3.

¹² Skadan skulle i dessa fall vara avsaknaden av adekvat sjukvård i ursprungslandet.

- 26 Den hänskjutande domstolen har vidare påpekat att 14a § 2 d i asyllagen enligt dess mening inte är förenlig med direktiv 2011/95. I denna bestämmelse sker en oönskad sammanblandning mellan å ena sidan en regel som tidigare uppfattats som ett hinder för att införa en skyldighet att lämna landet och å andra sidan en unionsrättslig bestämmelse om subsidiärt skydd. Även om det skulle kunna hävdas att denna bestämmelse i själva verket aldrig reglerade subsidiärt skydd enligt unionsrätten och att den i materiellt hänseende ersätter ett hinder för att ålägga en skyldighet att lämna landet, finns det inte någon information i identitetshandlingarna (nämligen för personer som är subsidiärt skyddsbehövande enligt denna bestämmelse) om att det rör sig om ett annat institut än subsidiärt skydd enligt unionsrätten och att de därför också åtnjuter alla de rättigheter som följer av denna status i andra medlemsstater¹³.
- 27 När det gäller de fall där den tolkning som den utökade avdelningen gör av 14a § 2 d i asyllagen skulle kunna vara tillämplig, påpekade den hänskjutande domstolen att i många av fallen skulle den som ansöker om internationellt skydd ha rätt till flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande enligt artikel 15 b i direktiv 2011/95. Den hänskjutande domstolen ifrågasätter därför huruvida de fall av allvarlig skada vilka regleras på ett sätt som går utöver direktivet och som grundar sig på den extraterritoriella verkan av någon av artiklarna i Europakonventionen (med undantag för artiklarna 2 och 3) är förenliga med direktivet.
- 28 Den hänskjutande domstolen anser att det är mer ändamålsenligt att beakta den så kallade omvända direkta vertikala effekten av direktiv 2011/95. Av artikel 3 i direktivet följer att de förmånligare nationella bestämmelserna måste överensstämma med direktivet. Enligt 14a § 2 d i asyllagen kan utlännningar beviljas status som subsidiärt skyddsbehövande även i de fall då artikel 15 i direktivet inte föreskriver det. Den regel som följer av artikel 3, enligt vilken medlemsstaterna inte får införa förmånligare bestämmelser för att fastställa vem som ska anses vara subsidiärt skyddsbehövande (för det fall de inte överensstämmer med direktivet), är därför direkt tillämplig. Den tjeckiska lagstiftaren har emellertid brutit mot denna bestämmelse.
- 29 Även om villkoren för att denna bestämmelse ska ha direkt effekt (det vill säga att den är klar, ovillkorlig och att införlivandeperioden har löpt ut) är uppfyllda i det aktuella fallet, är det fråga om direkt effekt som riktar sig mot den enskilde, vilket inte är tillåtet enligt EU-domstolens praxis¹⁴.

¹³ I detta hänseende hänvisade den hänskjutande domstolen till domen i målet B. och D., i vilken EU-domstolen slog fast att asyl kunde beviljas med stöd av nationell konstitutionell rätt, men att denna nationella institution skilde sig från unionsrättens institutioner i fråga om terminologi och funktion.

¹⁴ Se dom av den 5 juli 2007, Kofoed, C-321/05, ECLI, dom av den 5 juli 2007, Kofoed, C-321/05, ECLI:EU:C:2007:408, punkt 42, dom av den 8 oktober 1987, Kolpinghuis Nijmegen, 80/86, ECLI:EU:C:1987:431, punkterna 9 och 13, dom av den 11 juni 1987, Pretore di Salò mot X, ECLI:EU:C:1987:275, 14/86, punkterna 19–20, dom av den 26 september 1996, Arcaro, C-168/95, ECLI:EU:C:1996:363, punkterna 36–37, dom av den 3 maj 2005, Berlusconi m.fl.,

- 30 För den händelse 14a § 2 d i asyllagen inte är förenlig med unionsrätten, så är det enligt den hänskjutande domstolen lämpligt att tillämpa den lösning som valts i tidigare praxis¹⁵, enligt vilken denna oförenlighet inte får vara till nackdel för den person som ansöker om internationellt skydd.
- 31 Den hänskjutande domstolen beslutade därför, av de skäl som anges ovan, att begära förhandsavgörande från EU-domstolen. För det fall EU-domstolen skulle anse att 14a § 2 d i asyllagen är oförenlig med unionsrätten, skulle den hänskjutande domstolen fortfarande kunna tillämpa bestämmelsen i sin helhet med stöd av den så kallade omvända vertikala direkta effekten av direktiv 2011/95. Följaktligen skulle den rättsuppfattning som framförts av Krajský soud v Praze (regiondomstolen i Prag, Republiken Tjeckien) och Krajský soud v Brně (regiondomstolen i Brno, Republiken Tjeckien), liksom deras invändningar mot de beslut som motparten tidigare hade fattat (nämligen att domstolarna inte i tillräcklig utsträckning hade bedömt huruvida det var förenligt med Republiken Tjeckiens internationella förpliktelser att A.B:s privatliv inskränktes i värdmedlemsstaten), fortfarande vara relevant. Den hänskjutande domstolen skulle i så fall pröva i sak huruvida motparten hade följt dessa rättsuppfattningar. Om EU-domstolen skulle komma till motsatt slutsats skulle detta ha en direkt inverkan på A.B:s invändningar i sak, vilka grundar sig just på 14a § 2 d i asyllagen.

C-387/02, C-391/02 och C-403/02, ECLI:EU:C:2005:270, punkterna 73–74 och dom av den 27 februari 2014, OSA, C-351/12, ECLI:EU:C:2014:110, punkt 47.

¹⁵ Se punkt 18 i denna sammanfattning.